

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Dity Řepkové (soudkyně zpravodajka), soudce Tomáše Langáška a soudce Jana Wintra o ústavní stížnosti stěžovatele **O. K.**, státní příslušník Ukrajiny, zastoupeného Mgr. Janem Slunečkem, advokátem, sídlem Týn 640/2, Praha 1, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2025 č. j. 8 To 12/2025-3279, za účasti **Krajského soudu v Ústí nad Labem a Vrchního soudu v Praze**, jako účastníků řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. ledna 2025 č. j. 50 T 11/2011-3248, a usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2025 č. j. 8 To 12/2025-3279, bylo porušeno stěžovatelovo základní právo nebýt vyhoštěn než jen v případech stanovených zákonem stanovené čl. 14 odst. 5 Listiny základních práv a svobod a také jeho právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ve spojení s porušením zásady zákonnosti a zákazu libovůle dle čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

II. Návrh na zrušení usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. února 2025 č. j. 8 To 12/2025-3279, se zamítá.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci a shrnutí dosavadního průběhu řízení

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Vrchního soudu v Praze, a to pro porušení jeho ústavně zaručených práv chráněných čl. 2 odst. 1 a čl. 95 Ústavy, čl. 2 odst. 2, čl. 14 odst. 5, čl. 36 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Stěžovateli byl rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) ze dne 21. srpna 2012 č. j. 50 T 11/2011-2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze (dále jen „vrchní soud“) ze dne 23. července 2013 č. j. 8 To 46/2013-2388, uložen mimo jiné nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 14 let a dále trest vyhoštění na dobu neurčitou. Konečná realizace trestu vyhoštění byla stanovena na 18. 1. 2025 v 10:00 hod. Dne 17. 1. 2025 podal stěžovatel na krajský soud žádost o odklad výkonu trestu vyhoštění. Usnesením krajského soudu ze dne 17. 1. 2025 č. j. 50 T 11/2011-3248 bylo podle § 350b odst. 4 trestního řádu rozhodnuto, že se žádost stěžovatele zamítá. Krajský soud v odůvodnění usnesení k žádosti samotné uvedl, že k ní byly připojeny přílohy bez překladu, na jedné z příloh bylo podací razítko Ministerstva vnitra s datem 17. 1. 2025, v žádosti bylo poukazováno, že se jedná o žádost o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na absenci překladu dle krajského soudu nebylo možné obsah přílohy posoudit. Krajský soud si vyžádal zprávu od Ministerstva vnitra, zda stěžovatel skutečně podal žádost o mezinárodní ochranu, zda se jednalo o žádost prvou či opakovanou a případně jak bylo o žádostech rozhodováno. Do doby rozhodnutí soudu však tyto informace neobdržel. S ohledem na realizaci trestu vyhoštění dne 18. 1. 2025 a skutečnost, že do doby rozhodnutí krajský soud neobdržel

informace od Ministerstva vnitra, posoudil krajský soud jako předběžnou otázku, zda se skutečně jedná o žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu § 3 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Vzhledem k tomu, že stěžovateli byl trest vyhoštění uložen již v roce 2013 a výkon trestu vyhoštění byl tak již zahájen, a to jeho nařízením, dospěl krajský soud k jednoznačnému závěru, že i kdyby podání doložené k žádosti o odklad výkonu trestu vyhoštění bylo skutečně uplatněno u Ministerstva vnitra, nesplňuje stěžovatel podmínky pro žádost o udělení mezinárodní ochrany, neboť bylo podáno v době probíhajícího výkonu trestu vyhoštění (§ 3 odst. 2 zákona o azylu). Krajský soud se zabýval i tím, zda ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o azylu nedošlo k podstatné změně okolností vztahujících se k možnému pronásledování odsouzeného nebo hrozbě vážné újmy, což posoudil také jako předběžnou otázku, a dospěl k závěru, že nikoliv. Rovněž nelze dle krajského soudu odhlédnout od skutečnosti, že žádost o odklad výkonu trestu vyhoštění spolu se snahou získat mezinárodní ochranu je zřejmě ryze účelová.

3. O stížnosti stěžovatele podané proti usnesení krajského soudu rozhodl vrchní soud usnesením ze dne 25. 2. 2025 č. j. 8 To 12/2025-3279 tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl. V odůvodnění konstatoval, že se shoduje s krajským soudem a s jeho argumentací. Dle vrchního soudu „*žádost o mezinárodní ochranu nemohla být myšlena vážně a byla zcela účelová.*“ Uzavřel tak jednak na základě skutečnosti, že stěžovatelem dříve podaná žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta, jednak proto, že žádost podal těsně přede dnem realizace trestu vyhoštění. Ke stížnosti samotné pak vrchní soud rovněž uvedl, že „*není ze strany obhájce patrně myšlena vážně.*“ Vrchní soud si nedokáže představit, jak by Česká republika zajistila mezinárodní ochranu osoby, která se vůbec nezdržuje na jejím území a jejíž pobyt je neznámý. Dále pak není představitelné, jak by byl realizován odklad výkonu trestu vyhoštění v době, kdy výkon tohoto trestu už probíhá, samozřejmě mimo území České republiky.

II.

Argumentace stěžovatele a vyjádření účastníků řízení

4. Stěžovatel se podanou ústavní stížností domáhá zrušení usnesení vrchního soudu. Tvrdí, že toto rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť se vrchní soud nijak nevypořádal (byť jen formálně) s argumenty stěžovatele. Dále má stěžovatel za to, že soudy postupovaly protiústavně, když v rozporu se zákonem nerozhodly o odkladu výkonu trestu vyhoštění přesto, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany. Navíc tím, že krajský soud meritorně přezkoumával obsah žádosti stěžovatele, aniž by k tomu měl příslušnou pravomoc, porušil princip dělby moci.

5. Krajský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti odkázal na odůvodnění svého usnesení. Kromě toho dodal, že s ohledem na právní jistotu bylo třeba o žádosti stěžovatele rozhodnout bezodkladně, neboť byla krajskému soudu doručena dne 17. 1. 2025 a realizace výkonu trestu vyhoštění byla stanovena na 18. 1. 2025. Kromě toho krajský soud tvrdí, že v době, kdy rozhodoval o žádosti o odklad výkonu trestu vyhoštění, nebyla u Ministerstva vnitra evidována žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany.

6. Vrchní soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti plně odkázal na odůvodnění usnesení krajského soudu a odůvodnění svého usnesení. Námitka stěžovatele, že se měl vrchní soud „alespoň formálně“ vypořádat s jeho argumenty, nemůže obstát, protože se s nimi vypořádal už soud prvního stupně. Dle vrchního soudu nedošlo k žádnému porušení ústavních práv stěžovatele.

7. Vyjádření účastníků řízení Ústavní soud stěžovateli k replice nezasílal, neboť nevnášejí do posuzované věci skutečnosti či úvahy, které by byly stěžovateli vzhledem k obsahu jeho podání i obsahu napadeného rozhodnutí neznámé.

III.

Procesní podmínky řízení

8. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je zastoupen advokátem dle § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť stěžovatel vyčerpal všechny procesní prostředky k ochraně svých práv.

IV.

Posouzení věci Ústavním soudem

9. Ústavní soud se seznámil s rozhodnutím krajského soudu a vrchního soudu, s jejich vyjádřeními a obsahem spisu a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

IV. 1.

Obecná ústavněprávní východiska

10. Ústavní soud ve své činnosti vychází z principu, že státní moc může být uplatňována jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Důvodem k zásahu Ústavního soudu je stav, kdy obecnými soudy přijaté právní závěry jsou výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován (a představují tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), případně jsou v extrémním rozporu s požadavky věcně přiléhavého a rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu.

11. Trest vyhoštění je jedním z projevů suverenity státu, který se jeho uložením rozhodne vykázat ze svého území ty cizí státní příslušníky, u nichž jsou pro to splněny zákonné (i ústavní a mezinárodněprávní) podmínky, a rovněž zamezit těmto cizím státním příslušníkům vstup na své území. Představuje legitimní nástroj státní moci, jehož bezprostředním účelem je zabránit pachateli trestného činu páchání další trestné činnosti na území České republiky tím, že je mu zcela zabráněno fyzicky se vyskytovat na území České republiky (náleze ze dne 6. 3. 2024 sp. zn. III. ÚS 2897/23). Z Listiny (ani z Úmluvy) nevyplývá pro žádnou kategorii cizinců přímé právo na vstup či pobyt na území České republiky. Vyhoštění cizinců je v zásadě suverénním oprávněním každého státu. Může nicméně znamenat zásah do souvisejících základních práv dotčené osoby, je proto limitováno určitými omezeními : (1) požadavkem, že cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem (čl. 14 odst. 5 Listiny), (2) zákazem hromadného vyhoštění (čl. 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě), (3) procesními zárukami týkajícími se vyhoštění cizinců (čl. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, čl. 13 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech) a (4) podmínkami vyplývajícími z práva na respektování soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 odst. 2 Úmluvy). Pro posuzovanou věc je relevantní zejména první uvedený požadavek, a sice z čl. 14 odst. 5 Listiny vyplývající právo cizince být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

12. Výklad a aplikace zákonů je, jak Ústavní soud setrvale judikuje, primárně věcí obecných soudů. Ústavní soud však upozorňuje, že soudy musí v rámci výkladu a aplikace podústavních předpisů

tyto respektovat a jejich text následovat. Postup soudů konkrétně v rámci trestního řízení překračující meze zákonných pravomocí vymezených trestním řádem může vést k porušení zásady zákonnosti a principu zákazu libovůle zakotvených v čl. 2 odst. 2 Listiny (obdobně náleze ze dne 9. 9. 2024 sp. zn. III. ÚS 2615/23 nebo náleze ze dne 3. 4. 2024 sp. zn. II. ÚS 237/24).

13. Princip zákonnosti zakotvený v čl. 2 odst. 2 Listiny představuje normativní záruku proti svévoli ze strany orgánů veřejné moci (například náleze ze dne 27. 6. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 21/16, bod 41) a je v něm obsažen i základ dělby moci. Orgány veřejné moci musí dodržovat své zákonem stanovené kompetence a nesmí je překračovat. Oprávněny jsou jednat jen tehdy, pokud to zákon výslovně stanoví, musí dbát mezi svých kompetencí a jejich konkrétní výkon musí co nejvíce šetřit autonomní sféru jednotlivců. Za protiústavní je tak třeba považovat zejména již výše zmíněnou svévoli v činnosti těchto orgánů. Mělo by platit, že v demokratickém právním státě se každý může spolehnout na to, že ve své důvěře v platné právo nebude zklamán.

14. Jako porušení zásady zákonnosti a principu zákazu libovůle by bylo nutno z ústavněprávního pohledu hodnotit typicky procesní postup soudu v trestním řízení, jenž bez normativního základu postupuje zcela svévolným způsobem. Postupuje-li totiž orgán činný v trestním řízení způsobem, jenž zákon nepředvídá a neumožňuje, porušuje tím práva účastníků na řádně vedené (soudní) řízení a jeho jednání se pro účastníky řízení stává zcela nepředvídatelným (náleze ze dne 21. 3. 2023 sp. zn. IV. ÚS 1714/22). Pojem svévole (resp. libovůle) Ústavní soud v minulosti vyložil i ve smyslu nerespektování kogentní normy či ve smyslu rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy (náleze ze dne 24. 11. 2004 sp. zn. III. ÚS 351/04).

15. Kromě uvedeného Ústavní soud považuje za podstatné zopakovat judikatorní závěry týkající se řádného odůvodnění soudních rozhodnutí, neboť požadavek na řádné odůvodnění je jedním ze základních pilířů spravedlivého procesu (soudní ochrany). Právo na odůvodnění rozhodnutí není absolutní a nelze je chápat tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Emel Boyraz proti Turecku ze dne 2. prosince 2014 č. 61960/08, § 74). Rozsah, v jakém se povinnost soudu odůvodnit rozhodnutí aplikuje, může být různý podle povahy rozhodnutí a musí být stanoven s ohledem na konkrétní okolnosti případu. V každém případě ale platí, že obecné soudy mají povinnost se vypořádat nejen s důkazními návrhy účastníků řízení a argumentačními tvrzeními jimi uplatněnými, ale samozřejmě rovněž s platným legislativním rámcem a relevantní judikaturou, aby jejich rozhodnutí byla ve výsledku srozumitelná, logická a přezkoumatelná. Dostatečné odůvodnění rozhodnutí zaručuje mj. transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení svévole, jež není v právním státě akceptovatelná (náleze ze dne 15. 5. 2025 sp. zn. II. ÚS 588/25 nebo náleze ze dne 12. 6. 2024 sp. zn. III. ÚS 600/24). Požadavek řádného odůvodnění soudního rozhodnutí dále slouží k seznámení účastníků řízení s důvody, na kterých soud založil své rozhodnutí, a tedy zvýšení přesvědčivosti rozhodnutí. Zvyšuje též kontrolovatelnost soudního rozhodování veřejností. Jednoduše řečeno, v právním státě je nepřipustné, aby se stát dopouštěl zásahů do práv jednotlivce bez toho, aby tento zásah odůvodnil, resp. bez toho, aby jednotlivce seznámil s jeho logickým a spravedlností odpovídajícím právním základem (náleze ze dne 15. 5. 2025 sp. zn. II. ÚS 588/25). Porušením práva na spravedlivý proces v kontextu absence řádného odůvodnění rozhodnutí může být zejména stereotypní odůvodnění či nereagování soudu či jiného orgánu veřejné moci na tvrzení, které si vyžaduje specifickou odpověď, neboť je pro výsledek řízení rozhodující. Taková tvrzení pak vyžadují explicitní a jasnou odpověď soudu či jiného orgánu veřejné moci (náleze ze dne 11. 4. 2023 sp. zn. I. ÚS 3087/22).

IV. 2.

Aplikace na posuzovaný případ

16. Dle § 350b odst. 4 trestního řádu „*požádal-li odsouzený k trestu vyhoštění o udělení mezinárodní ochrany podle zvláštního právního předpisu, a nejde-li o případy, kdy jako žadatel není oprávněn setrvat na území České republiky, předseda senátu odloží výkon trestu vyhoštění. O odložení výkonu trestu vyhoštění z tohoto důvodu předseda senátu vyrozumí orgán příslušný k řízení o udělení mezinárodní ochrany podle zvláštního právního předpisu a zároveň jej požádá, aby mu neprodleně po ukončení řízení oznámil, jakým způsobem bylo o žádosti rozhodnuto.*“ Toto znění § 350b odst. 4 trestního řádu je účinné od 1. 7. 2023 a bylo zavedeno novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 173/2023 Sb. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu změna citovaného ustanovení souvisí s procedurální směrnicí (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany), která byla promítnuta do zákona o azylu. Zmíněná směrnice ve svém čl. 9 upravuje právo setrvat v členském státě až do posouzení žádosti o mezinárodní ochranu – žadatelé, kterými je třeba rozumět státní příslušníky třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti, kteří učinili žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto [čl. 1 písm. c) procedurální směrnice], mohou v členském státě setrvat výlučně za účelem řízení do doby, než rozhodující orgán vydá rozhodnutí v řízení v prvním stupni. Zákon o azylu toto pravidlo převzal do § 3d odst. 1, který stanoví, že „*žadatel o udělení mezinárodní ochrany je oprávněn setrvat na území.*“ Dále důvodová zpráva k zákonu č. 173/2023 Sb. uvádí, že úpravou § 350b odst. 4 trestního řádu se předejde nežádoucím situacím, kdy je podle trestního řádu možné ukončit pobyt osoby na území České republiky, zatímco dle zákona o azylu implementujícího požadavky Evropské unie, by k takovému ukončení dojít nemělo.

17. Podle § 3 odst. 2 zákona o azylu není žádostí o udělení mezinárodní ochrany projev vůle cizince, je-li učiněný mj. „*při výkonu trestu vyhoštění uloženého soudem.*“ Podle § 8 písm. a) ve spojení s § 1 písm. d) zákona o azylu rozhoduje ve věci mezinárodní ochrany Ministerstvo vnitra.

18. V posuzované věci podal stěžovatel ke krajskému soudu dne 17. 1. 2025 žádost o odklad výkonu trestu vyhoštění spolu s přílohami bez překladu, přičemž na jedné z příloh bylo podací razítko Ministerstva vnitra s datem 17. 1. 2025. V žádosti bylo poukazováno, že se jedná o žádost o udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud ještě dne 17. 1. 2025 rozhodl usnesením o zamítnutí žádosti stěžovatele o odklad výkonu trestu vyhoštění, aniž by ovšem disponoval informacemi od Ministerstva vnitra, zda k němu stěžovatel skutečně podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, či případně samotným rozhodnutím Ministerstva vnitra o (ne)udělení mezinárodní ochrany stěžovateli. Skutečnost, zda se projev vůle stěžovatele považuje za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, krajský soud posoudil jako předběžnou otázku. Dle zákonné úpravy je ovšem zřejmé, že krajský soud byl povinen vyčkat na odpověď Ministerstva vnitra, jemuž je zákonem svěřena pravomoc rozhodovat ve věcech mezinárodní ochrany, ohledně toho, zda stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, aby mohl následně, pokud ji stěžovatel podal, dle § 350b odst. 4 trestního řádu rozhodnout o odkladu výkonu trestu vyhoštění stěžovatele a s případnou realizací výkonu trestu vyhoštění vyčkat do rozhodnutí Ministerstva vnitra o stěžovatelově žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Vzhledem k tomu, že krajský soud v rozporu se zákonem posoudil povahu listin podaných stěžovatelem sám a následně na základě tohoto posouzení nebyl (rovněž v rozporu se zákonem) odložen výkon trestu vyhoštění stěžovatele, dopustil se krajský soud porušení zákazu libovůle i zásady zákonitosti.

19. Krajský soud vyšel při svém rozhodování mimo jiné z úvahy, že žádost stěžovatel podal v době výkonu trestu vyhoštění, a tedy se dle § 3 odst. 2 zákona o azylu nejednalo o žádost o udělení

mezinárodní ochrany. Tato úvaha není správná. Výkon trestu vyhoštění nemůže započít v době výkonu trestu odnětí svobody, neboť je to pojmově vyloučeno. Pokud stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 17. 1. 2025 poté, co se dozvěděl o plánované realizaci výkonu trestu vyhoštění (byl převážen do Vazební věznice Brno), podal tuto žádost nikoli v průběhu výkonu trestu vyhoštění, ale stále v průběhu výkonu trestu odnětí svobody. Nařízení výkonu trestu vyhoštění bylo provedeno v časové návaznosti na nařízení výkonu trestu odnětí svobody v rámci tzv. porozsudkové agendy. Samotný výkon trestu vyhoštění nařízený na 18. 1. 2025 (ve smyslu jeho realizace) není výkonem trestu vyhoštění ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o azylu. Ze spisového materiálu (č. l. 3255) vyplývá, že výkon trestu vyhoštění začal v případě stěžovatele konkrétně v 7:30 hod. dne 18. 1. 2025, kdy byl předán policistům k realizaci vyhoštění. Až od tohoto okamžiku by se tedy případná žádost stěžovatele mohla považovat za žádost podanou v průběhu výkonu trestu vyhoštění.

20. Krajský soud tedy nesprávně vyložil projev vůle stěžovatele učiněný 17. 1. 2025 jako učiněný v průběhu výkonu trestu vyhoštění a rovněž tímto svým postupem porušil z Listiny plynoucí zásadu zákonnosti. Na základě aktuální právní úpravy totiž nelze dospět k závěru, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v době výkonu trestu vyhoštění.

21. Dále Ústavní soud podotýká, že ze spisového materiálu zjistil, že Ministerstvo vnitra přípisem ze dne 23. 1. 2025 informovalo právního zástupce stěžovatele o zahájení správního řízení ve věci mezinárodní ochrany, neboť mu byla dne 17. 1. 2025 doručena žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel tak měl ze zákona právo na setrvání na území České republiky, dokud nebude rozhodnuto o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

22. K vyjádření krajského soudu, že bylo třeba z důvodu zachování právní jistoty rozhodnout bezodkladně, pak Ústavní soud upozorňuje na institut tzv. vyhošťovací vazby dle § 350c trestního řádu. Podle tohoto ustanovení v případě obavy, že se odsouzený bude skrývat nebo jinak mařit výkon trestu vyhoštění, může předseda senátu rozhodnout o vzetí odsouzeného do vyhošťovací vazby. Tímto směrem se tedy měly ubírat úvahy krajského soudu v okamžiku, kdy obdržel návrh stěžovatele a byl zpraven i o datu realizace výkonu trestu vyhoštění.

23. Vzhledem k tomu, že shora uvedená pochybení krajského soudu vedla k tomu, že stěžovatel byl vyhoštěn již dne 18. 1. 2025, aniž by byly splněny zákonné předpoklady pro jeho vyhoštění v tento den, neboť krajský soud byl ze zákona povinen rozhodnout o odkladu výkonu trestu vyhoštění stěžovatele jako žadatele o udělení mezinárodní ochrany, došlo v důsledku postupu krajského soudu k porušení čl. 14 odst. 5 Listiny garantujícího, že cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

24. Pochybení krajského soudu nenapravit žádným způsobem ani vrchní soud, jehož rozhodnutím spíše dále umocnilo porušení základních práv stěžovatele. Odůvodnění usnesení vrchního soudu nesplňuje náležitosti kladené na soudní rozhodnutí čl. 36 odst. 1 Listiny. Vrchní soud měl povinnost vypořádat se řádně s tvrzeními stěžovatele, s platným legislativním rámcem a relevantní judikaturou, a to takovým způsobem, aby jeho rozhodnutí bylo ve výsledku srozumitelné, logické a přezkoumatelné, aby se účastníci i další případné rozhodující orgány mohli seznámit s důvody, na kterých vrchní soud založil své rozhodnutí. Strohé usnesení vrchního soudu, které vypořádává námitky stěžovatele konstatováním, že „*žádost o mezinárodní ochranu nemohla být myšlena vážně a byla zcela účelová*“, a že stížnost podaná proti rozhodnutí krajského soudu také „*není ze strany obhájce patrně myšlena vážně*“ v žádném případě nedostává uvedeným požadavkům.

V. Závěr

25. Ústavní soud na základě podané ústavní stížnosti přezkoumal postup obecných soudů a dospěl k závěru, že postup obecných soudů vedoucí k vydání usnesení krajského soudu a vrchního soudu vykazuje protiústavní deficit.

26. Ústavní soud je vázán petitem ústavní stížnosti (nález ze dne 29. 11. 1994 sp. zn. I. ÚS 89/94 a ze dne 24. 5. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 16/93) a ve své rozhodovací praxi stojí na stanovisku, že může rozhodovat jen o zásahu, který navrhovatel v petitu své ústavní stížnosti výslovně označí. Dojde-li však k závěru, že rozhodnutím přezkumné instance byla porušena základní práva stěžovatele (a případně jej proto zruší), a rozhodnutí prvostupňové instance trpí stejnými vadami, může konstatovat porušení základních práv stěžovatele i prvostupňovým rozhodnutím a případně i z důvodu procesní ekonomie rozhodnutí nižší instance také zrušit.

27. Ze všech shora uvedených důvodů Ústavní soud dospěl k závěru, že v důsledku nezákonného postupu krajského a vrchního soudu bylo usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 1. 2025 č. j. 50 T 11/2011-3248 a usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 2. 2025 č. j. 8 To 12/2025-3279 porušeno stěžovatelovo základní právo nebýt vyhoštěn než jen v případech stanovených zákonem stanovené čl. 14 odst. 5 Listiny a jeho právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s porušením zásady zákonnosti a zákazu libovůle dle čl. 2 odst. 2 Listiny. Vzhledem k tomu, že již došlo k výkonu trestu vyhoštění stěžovatele, se Ústavní soud mohl omezit pouze na tzv. akademický výrok o porušení základních práv stěžovatele, neboť toto v době, kdy Ústavní soud ústavní stížnost obdržel, již nebylo možno napravit zrušením rozhodnutí obecných soudů. Ústavní soud na druhou stranu podotýká, že tímto nálezem není dotčena a nemůže být zpochybněna zákonnost samotného trestu vyhoštění uloženého stěžovateli.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 15. ledna 2026

Dita Řepková
předsedkyně senátu